

The Venice Charter

*translated
in*

SINHALESE

CINGHALAIS

ICOMOS National Committee using this version:

Sri Lanka

ස්මාරක සහ ස්ථාන සංරක්ෂණය කිරීම සහ ප්‍රතිසංස්කරණය

කිරීම සම්බන්ධයෙන් වන අන්තර්ජාතික ප්‍රකාශ පත්‍රය.

මිනිස් සත්‍යතාවයේ අතින් පණිවිඩයක් රැගෙන ඔවුන්ගේ පෞරාණික සම්ප්‍රදායන් මේ යැයි සිතීමට දක්වන සාධක වශයෙන් ඓතිහාසික ස්මාරක අද දක්වාත් ශේෂව තිබේ. මානව වටිනාකම්වල ඒකීයතාවය ගැන වඩ වඩා සැලකිලිමත් වීමට තැඹිලි වන ජීවිතයන් පැරණි ස්මාරක පොදු උරුමයක් සේ සැලකීමට පටන් ගෙන ඇත. ඒවා අනාගත පරම්පරාව වෙතට සුරැකීම පොදු වගකීමක් බවට පත්ව ඇත. එබැවින් අප, මුල් පරිපූර්ණ ස්වරූපයෙන්ම ඒවා අනාගතයට ඉතිරි කළයුතු වේ.

පැරණි ගොඩනැගිලි ආරක්ෂා කිරීමේ සහ ප්‍රතිසංස්කරණය කිරීමේ මාර්ගෝපදේශක මූලධර්ම අන්තර්ජාතික පදනමක් මත සකස් විය යුතු අතර සැලැස්ම ක්‍රියාත්මක කිරීමේදී ඒ ඒ රටවල සංස්කෘතියට සහ සම්ප්‍රදායන්ට එරෙහි නොවන පරිදි යොදා ගැනීමේ වගකීම ඒ ඒ රටවල් සතු වේ.

ප්‍රථම වතාවට මෙම පදනම් මූලධර්ම විග්‍රහ කිරීම මගින් 1931 ඇතන්ස් අධිකාරී පත්‍රය අන්තර්ජාතිකව මෙම ව්‍යාපාරය වඩිතය වීමට මග පාදන ලදී. මෙමගින් ජාතික ලේඛනවල ජාත්‍යන්තර කොන්කාගාර ආයතනය සහ යනාදියෙන් වැඩ කටයුතු වල සහ යුනෙස්කෝව මගින් පිහිට වූ සංස්කෘතික වස්තූන් ආරක්ෂා කිරීම සහ තහවුරු කිරීම පිළිබඳ අන්තර්ජාතික අධ්‍යයන මධ්‍යස්ථානයෙහි ස්ථාපය ස්වරූපයක් ඇති කරවන ලදී. නිරතුරුවම සංකීර්ණව සහ විවිධව පැන නැගී යන ගැටළු පිළිබඳ අවබෝධයක් සහ විවිධාත්මක විමසීමක් වඩිතය වෙමින් පවත්නා හෙයින් මෙම අධිකාරී පත්‍රය තව දැනටමත් විමර්ශනයට ලක් කොට එහි මූලධර්ම වඩාත් සුළු වශයෙන් සංස්කරණයට හසුවන පරිදි තව ලේඛනයක් සැකසීමේ අවශ්‍යතාවය දැන් පැහැදිලිව ඇත.

1964 මැයි 25 සිට 31 දක්වා පැවැත්වූ පැරණි ස්මාරක පිළිබඳ වාස්තු විද්‍යාඥයින්ගේ සහ කාර්මික ශිල්පීන්ගේ 11 වන ජාත්‍යන්තර සම්මේලනය මගින් පහත දැක්වෙන නිර්දේශයන් අනුමත කරන ලදී.

අර්ථකථන

1 සටහන

ඓතිහාසික ස්මාරකය යන සංකල්පයෙන් තනි වාස්තු විද්‍යාත්මක වැඩක් පමණක් අදහස් නොවේ. නාගරික හෝ ගම්බද පරිසරයක පිහිටි යම් විශේෂ සහතිකයක සාක්ෂි දරන, ඓතිහාසික සිද්ධිමත් හෝ කැපී පෙනෙන සංවිධිතයක ලක්ෂණ සහිත නිමැවුමක් ද මෙයට අයත් විය යුතුය. කාලයාගේ ඇවෑමෙන් සංස්කෘතික වැදගත්කමක් ලබන ඉදි කිරීම් ද මෙතුළට ගැනේ. මේ අනුව උසස් ගණයේ කලා නිමාන පමණක් ඓතිහාසික ස්මාරක සංකල්පයට ගනියුතුය යන අදහස බැහැර කළයුතු වේ.

2 සටහන

වාස්තු විද්‍යාත්මක උරුමයන් ආරක්ෂා කිරීමට සහ අධ්‍යයනය කිරීමට උපකාරී වන සියලුම විද්‍යාවන් සහ ශිල්පීය ක්‍රම ස්මාරක තහවුරු කිරීමේදී සහ ප්‍රතිසංස්කරණය කිරීමේදී උපයෝගී කරගත යුතුය.

3 සටහන

ස්මාරක තහවුරු කිරීමේ සහ ප්‍රතිසංස්කරණය කිරීමේ අභිප්‍රාය ඒවා කලා නිමාන වශයෙන් පමණක් නොව ඓතිහාසික සාධක වශයෙන්ද සුරැකීම විය යුතුය.

සංරක්ෂණය කිරීම

4 සටහන

ස්මාරක තහවුරු කිරීමේදී ඒවා ස්ථාවරව තබාගත කිරීමද අත්‍යවශ්‍යයෙන්ම කළයුතුය.

5 සටහන

සමාජය වශයෙන් වැඩිදියි අරමුණක පිහිටා කටයුතු කිරීමේදී ස්මාරක තහවුරු කිරීම සැලවීමට පහසු වේ. එහෙත් මෙහිදී මුල් ස්වරූපය හෝ අලංකාර සැරසිලි කිසිත් වෙනස් නොකළ යුතුය. මෙම සීමාවන් තුළ පිහිටා පමණක් යම් යම් වෙනස්කම් වලට ඉඩ දිය හැක.

6 සටහන

ස්මාරකයක් තහවුරු කිරීම යන්නෙන් අදහස් කෙරෙන්නේ මුල් මිමි වෙනස් නොවූ පිහිටීමක් ආරක්ෂා කිරීමයි. යම් තැනක මුල් පිහිටීම ආරක්ෂා වී පවතී නම් එය එසේම තිබෙන්නට භාරිය යුතුය. ස්කන්ධයේ සහ වර්ණයේ සම්බන්ධතාවයට පටහැනිව යන කුමන හෝ එක් කිරීමක්, වෙනස් කිරීමක්, කඩා බිඳ දැමීමක් නොකළ යුතුය.

7 සටහන

ස්ථාරකයන් පිහිටා ඇති වටපිටාවට සහ එය සාක්ෂි දරන ඉතිහාසයට නොවෙනස්ව බැඳී පවතී. ස්ථාරකය කොටසක් වශයෙන් හෝ සම්පූර්ණ ඉවත් කිරීමට කිසිදේක්ම ඉඩ නොදිය යුතුය. එහෙත් ස්ථාරකයේම ආරක්ෂාවට එවැනිත් නොවැළැක්විය හැකිවම ඉල්ලා සිටියහොත් සහ එම ක්‍රියාවලිය ජාතිකව හෝ දේශීය ජාතිකව මහත්සේ වැදගත් බවට සාධාරණීකරණය වුවහොත් පමණක් අනුමත කළහැක.

8 සටහන

ස්ථාරකයක අඛණ්ඩ කොටස් වන කැටයම්, චිත්‍ර හෝ අලංකාර සැරසිලි ඒවායේ ආරක්ෂාව සඳහා පමණක් නොවන්නට ඉවත් කිරීමට කිසිදේක්ම ඉඩ නොතැබිය යුතුය.

ප්‍රතිසංස්කරණය

9 සටහන

ප්‍රතිසංස්කරණ ක්‍රියාවලිය අවශ්‍යයෙන්ම විශේෂඥ දැනුමකින් කළයුතු දෙයකි. එහි අරමුණ වනුයේ ඓතිහාසික ස්ථාරකයේ සෞන්දර්යාත්මක සහ සංරක්ෂණ ගුණාංග රැක ගැනීමත්, එළිදරව් කිරීමත් ය. මූලිකම යොදාගත් ද්‍රව්‍ය සහ සත්‍ය ලිපි ලේඛනාදියට හරු කරන පදනමක පිහිටා මෙම වැඩ කටයුතු නිම කළයුතුය. සැක කටයුතු තැන්හිදී වැඩය නැවැත්විය යුතුය. එහෙත් අනවශ්‍යයෙන්ම අතිරේක වැඩ මගින් කටයුත්ත නිම කිරීමට සිදුවන විට එම වැඩ මුල් වාසි වැදගත්මක ලක්ෂණ වලින් වෙන්ව කැපී පෙනෙන සේ සමකාලීන මූලාශ්‍ර කැබලි යුතුය. ස්ථාරකය ඓතිහාසිකව සහ සුරැවිදහස්වන අවස්ථාවක කිරීමෙන් අනතුරුව පමණක් ප්‍රතිසංස්කරණ වැඩ ඇරඹිය යුතුය.

10 සටහන

ස්ථාරකය යථාවත් කිරීමට සම්ප්‍රදායානුකූල ගිල්පත්‍ර පමණක් නොසෑහෙන බැව් ඒත්තු ගැඹුණු හොත් තහවුරු කිරීමේ සහ ඉදි කිරීමේ සම්ප්‍රදාය වැදගත්මක දත්තයන්ගෙන් සහ අත්දැකීම් තුළින් මඡප වී ඇති කුමන හෝ තව ගිල්පත්‍ර ක්‍රමයක් යොදා ගත හැක.

11 සටහන

ස්ථාරක ඉදි කිරීමේදී ආධාර කරගත් සෑම කාලපරිච්ඡේදයක්ම පිළිබිඹු කරන පිළිගත හැකි සාධක සියල්ලම ආරක්ෂා කරගත යුතුය. මේ අනුව ප්‍රතිසංස්කරණයේ පරමාර්ථය රටාවේ ඒකීයත්වය නොවන බැව් වටහා ගත යුතුය. එක් එක් කාලපරිච්ඡේද තුළදී ස්ථාරකය නැවත නැවත ඉදි කිරීම් කර ඇත්නම් ඒ ඒ කාලපරිච්ඡේදවල ලක්ෂණ කැපී පෙනෙන පරිදි යට වී ඇති තට්ටු ආදිය පෙනෙන පරිදි ප්‍රතිසංස්කරණය කළයුතුය. පැරණි කාල සීමාවන්ට අයත් කොටස් පෙනීමට සැලැස්වීමේදී යම් යම් පසුකාලීන ඉදි කිරීම් කොටස් ඉවත් කිරීමට සිදුවුවද එමගින් ස්ථාරකය ඓතිහාසික සහ සෞන්දර්යාත්මක වටිනාකමක් දරන්නේ එම වෙනස් කැපී පෙනීමෙන් නිසා එවැනි ඉවත් කිරීම්, සුරැවිදහස්වන වැදගත් ලක්ෂණ එළිදරව් කරන්නේ නම්, සුළු කොට නැතිව හැක. ඉවත් කරන කොටසට වඩා ඓතිහාසික සුරැවිදහස්වන සහ සෞන්දර්යාත්මක සාධක සහ ගුණාංග එලි දක්වන කොටසෙන් නොපෙනේ නම් මෙබඳු කොටස් ඉවත් කිරීම් කිසි විටෙක අනුමත නොකළ යුතුය. මූල ද්‍රව්‍යයන්ගේ වැදගත්කම තක්සේරු කිරීමේදී සහ විනාශ කළයුතු දෑ තීරණය කිරීමේදී, ප්‍රතිසංස්කරණය කෙරෙන එක් සුද්ගලයෙකුගේ පමණක් අදහස් අනුව කටයුතු නොකිරීමට වග බලාගත යුතුය.

12 සටහන

අස්ථාන ගත වූ යම් දෙයක් වෙනුවට ආදේශකයක් යොදන විට එය ස්කන්ධයට මනාව ගැලපෙන එකක් බවට වග බලාගත යුතු අතර, පැරණි ද්‍රව්‍යයන්ගෙන් ආදේශකය වෙන් කොට හඳුනා ගැනීමටද ඉඩ තැබිය යුතුය. මෙමගින් ස්ථාරකයේ ඓතිහාසික හෝ කලාත්මක සාධක කිසි විටෙක වහාජව පෙන්නුම් නොකෙරෙනවා ඇත.

13 සටහන

ගොඩනැගිල්ලේ වැදගත් කොටස් නොවැදගත් සේ පෙනෙන පරිදි හෝ ස්ථාරකයේ සම්ප්‍රදායානුකූල පෙනුමට හානිවන හෝ එහි සංයුතියේ කුලනයට බලපාන හෝ එය පිහිටි වට පිටාවට අයෝග්‍ය වන හෝ කිසිම එකතු කිරීමකට ඉඩ නොතැබිය යුතුය.

ඓතිහාසික ස්ථාන

14 සටහන

ස්ථාරක පිහිටි භූමි විශේෂ අවධානයකින් රැක බලා ගතයුතුතැන් ය. ඒවායේ අඛණ්ඩ ඒකීයත්වය සහතික කරමින් ස්ථාන පිරිසුදුව තබාගත යුතුය. ඉහත සටහන්වල දැක් වූ මූලධර්ම මත පිහිටා මෙහි සංරක්ෂණය සහ ප්‍රතිසංස්කරණ වැඩ කළයුතුය.

කැණීම්

15 සටහන

1956 දී යුනෙස්කෝව මගින් පිළියෙල කළ පුරාවිද්‍යාත්මක කැණීම්වලදී උපයෝගී කර ගන්නා ජාත්‍යන්තර මූලධර්ම සහ ඒවා විග්‍රහ කරමින් කළ නිර්දේශ අනුව යමින් විද්‍යාත්මක මට්ටමකින් කැණීම් කටයුතු කළයුතුය. තට්ටුවල වාස්තු විද්‍යාත්මක ලක්ෂණ ආරක්ෂා වන පරිදි ස්ථාවරව සංරක්ෂණය කොට තබන්නු කළයුතුය. හමුවන වස්තූන්ද එලෙස සුරැකෙන පරිදි පියවර ගත යුතුය. ස්මාරකය කුමක්ද යන්න පහසුවෙන් වටහා ගැනීමට සහ එහි අරමුණ කුමක්ද යන්න එළි දැක්වීමට ගතහැකි සෑම ක්‍රියා මාර්ගයක්ම ගතයුතුය.

නැවත ඉදිකිරීම් කටයුතු වෙනුවට, පවතින එහෙත් වෙන් වෙන් වූ කොටස් එක්කර කිරීම කළහැක. ස්මාරකයේ ඒකාග්‍රතාවය සුරැකීමට යොදා ගන්නා ද්‍රව්‍ය සෑමවිටම හඳුනා ගත හැකි වියයුතුය. එමෙන්ම ස්මාරකය යථා තත්වයට පත්වීමත් තහවුරු කිරීමත් සහතික වන පරිදි ඒ ද්‍රව්‍ය යොදා ගත යුතු වේ.

ප්‍රකාශන

16 සටහන

ජායාරූප සහ සිතියම් සහිත විග්‍රහාත්මක සහ විවාරාත්මක වාණී ස්වරූපයෙන් සෑම තහවුරු කිරීමක්ම ප්‍රතිසංස්කරණය කිරීමක්ම හෝ කැණීමක්ම විධිමත්ව ලේඛනගත කළයුතුය.

එළිපෙහෙළි කිරීමේ, ඒකාබද්ධ කිරීමේ, නැවත සකස් කිරීමේ සහ අඛණ්ඩව පිහිටුවීමේදී මෙන්ම වැඩ කරගෙන යන අතරතුරේදී හඳුනාගනු ලබන සම්ප්‍රදායානුකූල සහ ශිල්පීය ලක්ෂණ සෑම පියවරකදීම මෙම ලේඛනවල ඇතුළත් කළයුතුය. මෙම ලේඛන රජයේ ලේඛනාරක්ෂක ආයතනයක තබා මෙම කටයුතු ගැන උනන්දුවක් දක්වන පර්යේෂකයන්හට විමර්ශනය කිරීමට ඉඩ සැලසිය යුතුය. වාර්තා මුද්‍රණයෙන් ප්‍රකාශයට පැමිණවීමද නිර්දේශ කරනු ලැබේ.

ස්මාරක සංරක්ෂණය හා ප්‍රතිසංස්කරණය පිළිබඳ ජාත්‍යන්තර අධිකාරී පත්‍රය පිළියෙල කිරීමේ කටයුතුවල පහත සඳහන් අය නියැලුනි.

- පියර් ගට්සොලා මහතා (ඉතාලිය) සභාපති
- චේමන්ඩ් ලැමියෙර් මහතා (බෙල්ජියම්)
- ජෝ බස්ගොඩා-නොහෙල් (ස්පාඤ්ඤය)
- ලුයිස් බනවෙන්සේ මහතා (පෘතුගාලය)
- ඩුයුර්ජි බොස්කොවික් මහතා (යුගොස්ලාවියාව)
- හොරෝෂ් දයිලුකු මහතා (යුනෙස්කෝ)
- පී.එල්. දවිට්ස් මහතා (නෙදර්ලන්තය)
- හැරල්ඩ් ලැංග්බර්ග් (ඩෙන්මාර්කය)
- මාරියෝ මට්ටෙව්ට් මහතා (ඉතාලිය)
- ජීන් මෙර්ලෙට් (ප්‍රංශය)
- කාර්ලොස්ලොරෙස් මාර්ගි (මෙක්සිකෝ)
- රොබෙර්තෝ ජේන් (ඉතාලිය)
- එන්.සී.ජේ. පවෙල් මහතා (වෙකොස්ලොවුකියාව)
- සෝල් පිල්පොට් මහතා (ඉක්‍රොම් ආයතනය)
- වික්ටර් පිමෙන්තෙල් මහතා (පීරු)
- හැරල්ඩ් ජලෙන්දර්ලෙයින් මහතා (ඉක්‍රොම් ආයතනය)
- ඩෙඩ්ස්ලියෝ රෙඩ්ග් ද කාම්පස් (වනිකානුව)
- ජීන් සොගියේ මහතා (ප්‍රංශය)
- ජර්ජන්කොසිස් සොර්ලින් (ප්‍රංශය)
- එයුන්ත නියොස් ස්ට්‍රිකාස් (ග්‍රීසිය)
- ගර්ට්‍රාඩ් ෆ්‍රිස් මහත්මිය (මිස්ට්‍රියාව)
- යාන් සවිවොට්ස් (පෝලන්තය)
- මුස්තාපා එන් ස්ට්‍රිස් (ටියුනීසිය)